

Posibilități de implicare a bibliotecilor în managementul datelor de cercetare

Viorica Lupu, director adjunct BRȘA UASM
Vera Sobețchi, șef serviciu BRȘA UASM

„Vizibilitatea internă și internațională a conținutului științific digital”,
masă rotundă, IDSI, Consorțiul REM
Biblioteca Științifică ASEM

MANAGEMENTUL DATELOR DE CERCETARE

constă în *planificarea și luarea deciziilor* cu privire la modul în care se va colecta, organiza, gestiona, stoca, păstra și partaja datele digitale și cele fizice atât pe întreg ciclul de viață al cercetării, cât și după finalizarea acesteia

MANAGEMENTUL DATELOR DE CERCETARE

- Managementul datelor de cercetare constă dintr-o serie de activități și procese, asociate ciclului de viață al datelor, ce implică proiectarea, crearea, stocarea, securitatea, conservarea, localizarea, distribuirea și reutilizarea datelor, ținând seama de capacitățile tehnice, considerațiile etice, aspectele juridice și cadrul de administrare (Cox, A., Pinfield, S. 2014).
- Managementul datelor de cercetare se referă la organizarea datelor de la intrarea lor în ciclul de cercetare până la diseminarea și arhivarea rezultatelor valoroase, având ca scop asigurarea unei verificări fiabile a rezultatelor și realizarea unor cercetări inovatoare, construite pe baza informațiilor existente" (Whyte, A., Tedds, J. 2011).

BENEFICIILE POTENȚIALE ALE MANAGEMENTULUI DATELOR DE CERCETARE

- Îmbunătățirea vizibilității și impactului asupra datelor de cercetare și creșterea numărului de citări;
- Facilitarea schimbului și reutilizarea datelor pentru proiecte de cercetare viitoare;
- Asigurarea conservării pe termen lung a datelor pentru viitorii cercetători;
- Reducerea riscului de pierdere a datelor, asigurarea că datele colectate în timpul cercetării la un cost considerabil nu sunt pierdute sau accidental distruse;
- Oferirea garanției că datele de cercetare sunt corecte, complete, autentice și de încredere;
- Respectarea eticii și a politicilor de confidențialitate;
- Oferă oportunități de colaborare disciplinară și interdisciplinară între cercetători;
- Creșterea responsabilității și integrității cercetării, oferindu-se validarea publică a rezultatelor cercetării.

DEZBATERI CU PRIVIRE LA IMPLICAREA BIBLIOTECILOR ÎN GESTIONAREA DATELOR DE CERCETARE

Mai mulți autori susțin în mod convingător că
bibliotecile sunt instituțiile adecvate

în prestarea serviciilor de gestionare a datelor de cercetare

Argument: experiența vastă și practica îndelungată a bibliotecilor în organizarea informației

Bibliotecarii cunosc bine standardele în domeniul informării, posedă cunoștințe și aptitudini:

- în colectarea, sistematizarea, descrierea datelor în conformitate cu standardele de metadata și vocabularele controlate,
- în furnizarea de servicii de consultanță și asistență informațională,
- în formarea culturii informației etc.

DEZBATERI CU PRIVIRE LA IMPLICAREA BIBLIOTECILOR ÎN GESTIONAREA DATELOR DE CERCETARE

Chiar dacă seturile de date de cercetare sunt cu totul diferite de alte resurse informaționale ale bibliotecii, practicienii care lucrează în domeniu au identificat *legături puternice și suprapuneri semnificative cu activitățile existente ale bibliotecii.*

Liz Lyon

„Acum este momentul de a examina critic structura bibliotecilor, funcția și portofoliul lor de servicii, pentru a se asigura că acestea sunt adecvate scopului de a susține managementul datelor de cercetare în mod eficient”.

- *A propus repartizarea rolurilor potențiale ale bibliotecii în 10 etape, luând ca bază modelul ciclului de cercetare.*

Martin Lewis

„Gestionarea datelor ar trebui să fie o extensie naturală a rolului actual al bibliotecii în asigurarea accesului la partea publicată a datelor din proiectele de cercetare academice”.

- *A propus un model de piramidă alcătuit din nouă arii de activitate a bibliotecilor în gestionarea datelor, la baza căruia stă concepția ierarhică*

MARTIN LEWIS

ARIILE DE ACTIVITATE A BIBLIOTECILOR ÎN GESTIONAREA DATELOR DE CERCETARE

În vârful piramidei (primul nivel) a situat influențarea politicilor naționale

la al doilea nivel:

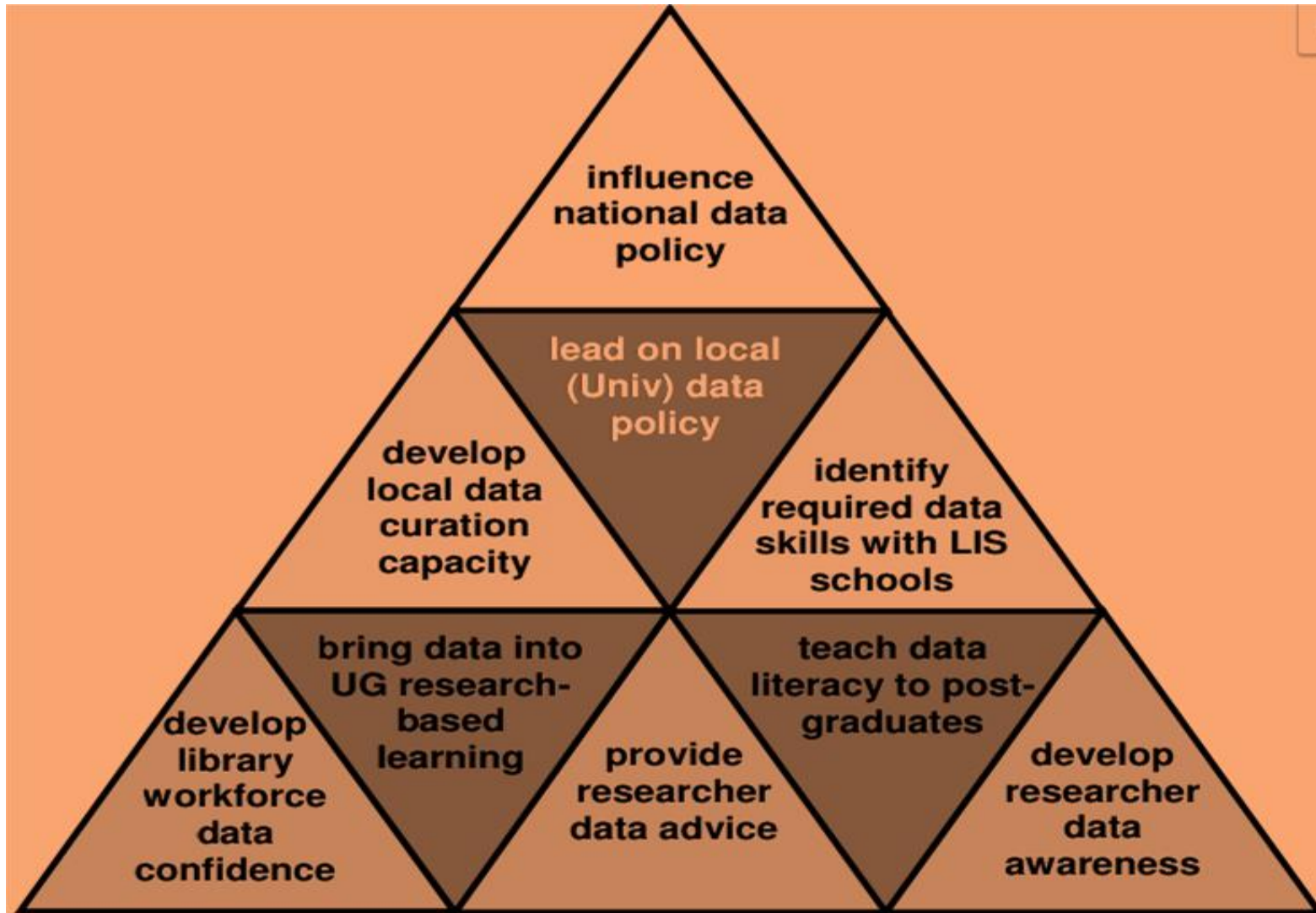
- gestionarea/conducerea politicilor instituționale,
- dezvoltarea capacității locale (instituționale) de custode de date,
- identificarea competențelor necesare;

la al treilea nivel – dezvoltarea încrederii în forța de muncă cu date a bibliotecarilor, aduce date în învățarea bazată pe cercetare, predarea cursului privind managementul datelor la doctoranzi, precum și servicii de consiliere și sensibilizarea cercetătorilor cu privire la managementul datelor.

MARTIN LEWIS

THE RESEARCH DATA MANAGEMENT PIRAMYD FOR LIBRARIES

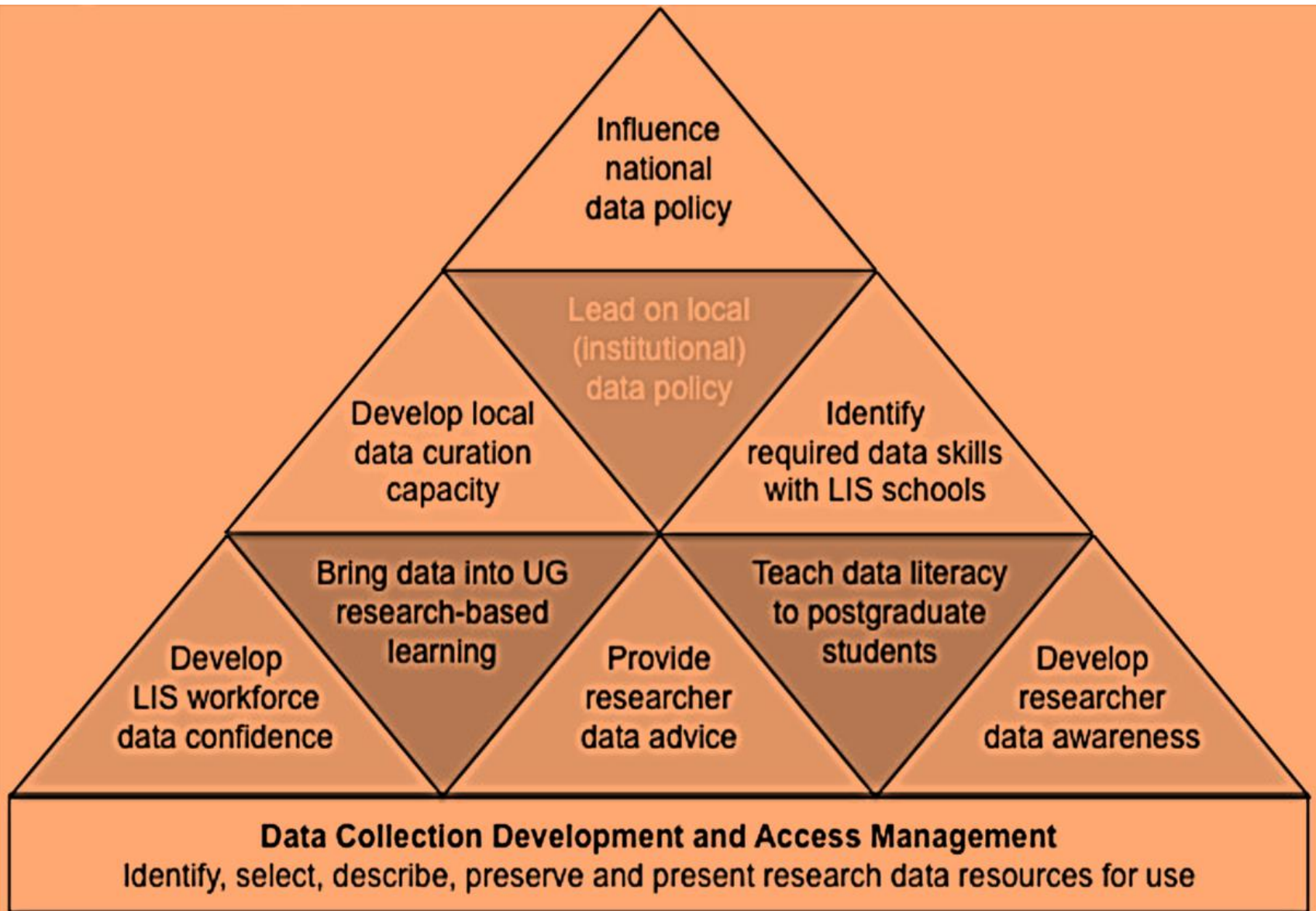
Corrall (2012) a adăugat noi componente la baza piramidei lui Lewis:

- *dezvoltarea colecției de date*
- *managementul accesului* (identificarea, selectarea, descrierea, prezervarea și prezentarea datelor de cercetare spre utilizare)

CORRALL

NOI COMPONENTE LA BAZA PIRAMIDEI LUI LEWIS

ROLUL BIBLIOTECILOR ÎN ADMINISTRAREA DATELOR DE CERCETARE

Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci (IFLA)

IFLA a aprobat accesul deschis ca o "problemă esențială", evidențiind activitățile deja realizate de către bibliotecari în construirea infrastructurii, crearea serviciilor de înaltă calitate, stabilirea parteneriatelor cu comunitatea științifică în vederea publicării în acces deschis, precum și *administrarea datelor de cercetare și asigurarea accesului pe termen lung la rezultatele științifice*

(Declarația IFLA privind accesul deschis , 2011)

ROLUL BIBLIOTECILOR ÎN ADMINISTRAREA DATELOR DE CERCETARE

Asociația Bibliotecilor Europene de Cercetare (LIBER)

- **Instituirea grupului de lucru E-știință - 2010**

Scop:

Investigarea rolului bibliotecilor în domeniul e-științei

Grupul a decis să se concentreze asupra *datelor de cercetare – elementul cel mai actual în e-știință*

Rezultat final - iunie 2012

Au fost propuse **zece recomandări** pentru ca bibliotecile să inițieze managementul datelor de cercetare

RECOMANDĂRI PENTRU BIBLIOTECI ÎN INIȚIEREA MANAGEMENTULUI DATELOR DE CERCETARE

- Să ofere suport în gestionarea datelor, inclusiv în elaborarea planului de management al datelor pentru cererile de grant, drepturile de proprietate intelectuală și elaborarea materialelor informative.
- Să asiste facultățile cu privire la planurile de management al datelor și să integreze managementul datelor în curriculum.
- Să se angajeze în elaborarea unor standarde de metadate și date și să furnizeze servicii de metadate pentru datele de cercetare.
- Să creeze posturi de bibliotecari și să dezvolte abilitățile profesionale ale personalului în domeniul managementului datelor.
- Să participe activ la elaborarea politicii instituționale de management al datelor de cercetare. Să încurajeze și să adopte politici de date deschise, după caz, în ciclul de viață al datelor de cercetare.

RECOMANDĂRI PENTRU BIBLIOTECI ÎN INIȚIEREA MANAGEMENTULUI DATELOR DE CERCETARE

- Să stabilească parteneriate cu cercetători, grupuri de cercetare, arhive de date și centre de date pentru a favoriza o **infrastructură interoperabilă** pentru accesul, descoperirea și schimbul de date.
- Să sprijine ciclul de viață al datelor de cercetare prin furnizarea de servicii de depozitare, descoperire și acces permanent.
- Să promoveze citarea datelor de cercetare prin aplicarea de identificatori persistenți datelor de cercetare.
- Să creeze un catalog de date sau un repozitoriu instituțional de date, în funcție de infrastructura disponibilă.
- Să se implice în practică în gestionarea datelor specifice unui subiect.
- Să ofere sau să medieze stocarea securizată a datelor de cercetare dinamice și statice, în cooperare cu unitățile IT instituționale și / sau să caute exploatarea serviciilor cloud adecvate.

ASOCIAȚIA UNIVERSITĂȚILOR EUROPENE (EUA)

- Asociația Universităților Europene - în susținerea universităților europene privind accesul deschis la cercetare
- Dezvoltarea unei foi de parcurs pentru a sprijini tranziția la Open Access (OA), inițiativă ce urmează unei recomandări făcute de către Grupul de experți EUA în domeniul științei 2.0 / Open Science.

Asociația Universităților Europene este o organizație reprezentativă de mai mult de 800 de universități din 47 de țări europene și 36 de conferințe naționale ale rectorilor (CRN).

ASOCIAȚIA UNIVERSITĂȚILOR EUROPENE (EUA)

Universitatea Agrară de Stat din Moldova -
membru al Asociației Universităților Europene

A participat la **sondajul Open Access 2016**, care a avut ca scop formarea unei viziuni la nivel european asupra gradului de elaborare și aplicare a politicilor instituționale privind:

- accesul deschis la publicațiile științifice și
- managementul datelor de cercetare în universitățile europene.

VA MULTUMIM!

v.lupu@uasm.md
sobetchi@gmail.com

